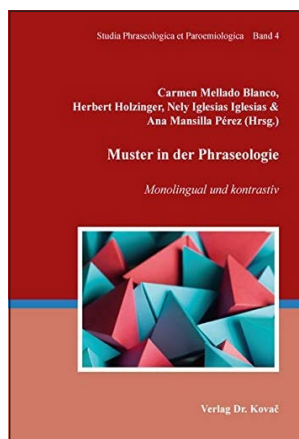

MELLADO BLANCO, Carmen; HOLZINGER, Herbert; IGLESIAS IGLESIAS, Nely & MANSILLA PÉREZ, Ana (eds.) (2020): *Muster in der Phraseologie. Monolingual und kontrastiv*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač. ISBN: 978-3-339-11432-7, 276 páxs.¹

A lingüística de corpus abriunos a porta á detección de padróns que non sempre foran evidentes para o ollo (ou o oído) humano. Tamén nos permitiu analizar o uso real da lingua. Os editores do presente volume aproveitaron estas premisas para proporen unha análise da fraseoloxía desde unha nova perspectiva, sen caracterizala polas súas «anomalías», senón polas súas regularidades. De aí o seu título *Muster in der Phraseologie* (padróns, regularidades, recorrencias na fraseoloxía). Escrito en alemán, como o seu nome indica, e centrado nesta lingua, aínda que con algunhas achegas contrastivas co eslovaco, o francés e o ruso, trátase dun compendio moi interesante de capítulos unidos pola metodoloxía, a noción de recorrencia e o interese pola fraseoloxía.

Muster in der Phraseologie é un volume colectivo que recolle trece artigos sobre os padróns fraseolóxicos, con énfase na súa produtividade. O obxecto de estudo, así como a perspectiva escollida, entroncan coas novas tendencias en investigación lingüística procedentes da gramática de construcións, a lingüística cognitiva e a lingüística da interacción. Neste senso, en lugar de se centrar nos postulados da fraseoloxía tradicional, que destacaba as irregularidades sintácticas e semánticas das unidades pluriverbais, o volume pretende abrir novos camiños na investigación fraseolóxica. Con este obxectivo, adopta a metodoloxía da análise de datos extraídos de corpus, feito que permite detectar padróns e probar, xa que logo, o carácter regular e repetitivo dos fraseoloxismos e proverbios. Neste cambio de perspectiva cómpre salientar o uso de mostras reais de lingua, tanto orais coma escritas, e a incorporación dunha perspectiva sintáctica, semántica e pragmática.

O volume está dividido en tres grandes bloques: padróns e metáforas, padróns sintáctico-semánticos e modificacións. No primeiro bloque atopamos tres contribucións de corte semántico que tratan as estruturas (poli)léxicas en relación coa fraseoloxía e a neoloxía, a Teoría da Metáfora Conceptual (Lakoff e Johnson, 1980/2017) e a semántica de marcos e escenas (Fillmore, 1977). Iníciase cun artigo de Gudrun Bukies (Università di Cagliari) sobre o léxico da beleza en alemán desde os anos 60 ata a actualidade empregado en textos especializados e mediáticos. O seu estudo, baseado no corpus, observa a incidencia da cirurxía estética neste campo, que provoca a aparición de novas combinacións de palabras, así como o cambio de significado dalgunha delas. Destaca tres áreas que

¹ Tradución ao galego por Juan Manuel Fischer.

xeraron neoloxismos: fenómenos vencellados co envellecemento da pel; cirurxía plástica e materiais; e efectos/percepción da cirurxía estética.

O seguinte capítulo, a cargo de Jürgen Ehrenmüller (Západočeská univerzita v Plzni), analiza a visión do mundo que transmiten as metáforas do dominio conceptual «xogo» en alemán. A súa metodoloxía é circular, xa que parte da lingua no uso, xera abstraccións e volve aos corpus para validalas. Resúmese en tres pasos: sistematización das metáforas do xogo e identificación dos subconceptos abstractos, formulación destes subconceptos e validación. No seu estudo, analiza 320 expresións metafóricas que parten de 69 metáforas conceptuais ligadas ao xogo.

O derradeiro artigo deste bloque, escrito por Rosemarie Lühr (Humboldt Universität zu Berlin), ocúpase dos adaxios de Erasmo de Rotterdam en relación coa metáfora. Con este fin, determina a información relevante para o emisor (dominio meta [*loci*], dominio orixe [escena] e palabra [campo semántico e marco]), para a lingua (o adaxio) e para o receptor (interpretación metafórica e metáfora conceptual construída). En concreto, céntrase nos adaxios truncados —sen verbo— que chaman a súa atención polo feito de seren intelixibles para os receptores malia non conter toda a información. Neste senso, pregúntase ata que punto os padróns truncados reflicten o dominio orixe e analiza que padróns representan determinados contidos metafóricos. Para descubri-lo, primeiro relaciona os dominios meta, declarados nos *loci*, cos dominios orixe derivados das escenas e, posteriormente, calibra a produtividade dos padróns detectados.

O segundo bloque é o máis extenso, xa que recolle oito contribucións que versan sobre os padróns sintáctico-semánticos. Peter Ďurčo e Jana Tabačková (Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave) preséntannos un estudo sobre as combinacións preposicionais en alemán, máis concretamente sobre os padróns preposición+substantivo para expresar *INMEDIATEZ*, e os seus equivalentes en eslovaco. Mediante a observación do uso destas combinacións, confirmase que o feito de non presentar ningún artigo apunta un maior grao de fixación. Ademais, afóndase nos graos de variación externa e interna que presentan para chegaren á conclusión de que sen contexto non se pode facer ningunha proposta válida de equivalencia.

Simona Fraščíková e Monika Hornáček Banášová (Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave) seguen esta mesma liña de investigación, aplicándoa ás combinacións *Im Kurs – Außer Kurs*. Do seu estudo despréndese que non existe unha oposición simétrica no tocante á semántica e o uso destas expresións. En todo caso, poderíase apreciar este trazo cando se combinan cun verbo; por exemplo, nos casos de *hoch im Kurs stehen* ('ser moi valorado')/*außer Kurs setzen* ('descartar/sacar de circulación'), onde desenvolven a función de complemento adverbial. De novo, ponse o foco na análise detallada do uso das combinacións, que posteriormente se plasma nas propostas de equivalencia en eslovaco.

No seguinte capítulo, Herbert J. Holzinger (Universidad de Valencia) estuda o padrón temporal *auf*+substantivo [*auf X*] en alemán, como no exemplo *Auf Jahrhunderte unbewohnbar*, que designa unha cantidade de tempo que comprende máis dun dos períodos consignados por X. O uso de corpus permítelle determinar que substantivos poden actualizar o X, con que elementos adoita aparecer e ata que punto se trata dunha expresión fixa ou

variable. A partir dun corpus especializado de páxinas web de hoteis de Alemaña, Austria e Suíza, Maricel Esteban-Fonollosa (Universidade de Valencia) estuda o padrón [in + DET + NOM_{Dat} + von/NOM_{Gen}], esquema que corresponde a ocorrencias como *in der Mitte von*, *im Zentrum von* ou *im Herzen von*. Ademais de observar que é unha estrutura recorrente, a investigadora constata que se insire noutras estruturas tamén recorrentes. Coa súa achega revela o comportamento formulaico da lingua da descrición de hoteis.

Vanessa González Ribao (Leibniz-Institut für Deutsche Sprache, Mannheim), pola súa parte, analiza a secuencia [V_{Imp} PROP_{ReflexivDat} NP_{Akk}] (Verbo_{imperativo} + pronome_{ReflexivoDativo} + sintagma nominal_{acusativo}) desde unha perspectiva sintáctica e semántica. Detecta que, nun principio, se actualizaba con verbos de adquisición como *anschaffen* ('adquirir'), pero que na actualidade tamén se utiliza con verbos de comunicación do tipo *bloggen* ('escribir nun blog') ou *facebooken* ('publicar en Facebook'), como no exemplo: *Blogg Dir deinen Urlaub nach Tunesien!* (literalmente: 'bloguéache unhas vacacións a Tunes!', é dicir, 'consegue unhas vacacións en Tunes mediante o teu blog!'). Mesmo atopa ocorrencias co verbo de contacto *rubbeln* ('fretar, refregar'). O feito de que verbos de acción aparezan en esquemas resultativos indícanos que se produciu unha adaptación conceptual, que a autora explica por medio da noción de coerción (Traugott/Trousdale, 2013, pp. 205–206; Goldberg, 1995, p. 159).

Meike Meliss (Universidade de Santiago de Compostela), no seu capítulo, estuda as expresións formulaicas nas interaccións orais en alemán, concretamente as que inclúen o lema *wissen* ('saber'). Na súa análise acha exemplos onde expresan vaguidade, non pertinencia, recoñecemento, dirección da atención e creación de coñecemento compartido/consenso. Estes resultados son froito dunha aproximación multifuncional orientada á acción para a descrición da interacción oral, que forma parte dun proxecto máis amplo sobre o léxico do alemán oral (*Lexik des gesprochenen Deutsch [LeGeDe]*). A clasificación funcional realizada pola investigadora ten, ademais, unha clara aplicación lexicográfica que non foi explotada ata o de agora.

O seguinte capítulo, de Martine Dalmas (Sorbonne Université), trata sobre a topicalización dun constituínte predicativo (infinitivo, participio ou adxectivo) nas oracións declarativas, como nos casos de *Verboten wurde...*, *Wichtig ist...* ou *An der Nase herumführen kann er...* O seu obxectivo é determinar o papel que teñen as funcións e as tipoloxías textuais nas eleccións léxicas, así como identificar as formas preferentes, tomando en consideración as restricións cognitivas que configuran este tipo de construcións. A continuación, Anja Smith (Université de Lorraine), ocúpase das fórmulas estereotipadas que se poden atopar nos actos de fala. O núcleo do seu capítulo é unha análise das expresións *Das ist leicht gesagt* y *C'est facile à dire*, con énfase na súa función e nas súas variacións contextuais. A autora defende que é importante adoptar unha perspectiva pragmática e integrar teorías de gramática baseadas no uso, actos de fala, gramática de construcións e análises da conversación, co fin de describir estas expresións en profundidade, propor equivalentes e recollelos en obras lexicográficas, especialmente as contrastivas alemán-francés.

O terceiro bloque conta con dúas contribucións adicadas á modificación de frasemas. A primeira, de Elena Krotova (Instituto de lingüística de Moscú), céntrase nas modificacións

sintácticas e léxico-sintácticas dalgúns frasemas alemáns baseados na metáfora da orientación (arriba, abaixo etc.). Mediante un programa informático desenvolvido pola autora, determináanse a frecuencia, distribución e regularidade destas modificacións. Os frasemas escollidos compáranse con outros semellantes en ruso, co obxectivo de observar se a metáfora de partida inflúe no uso. Por último, faise unha proposta de aplicación lexicográfica dos datos obtidos. O volume péchase coa achega de Lyubov Nefedova (Universidad Pedagógica Estatal de Moscú) sobre as modificacións (sintáctico-) semánticas do préstamo fraseolóxico *First Lady* en alemán e ruso. A análise desta expresión serve para exemplificar a integración de determinadas unidades en outras linguas e as transformacións semánticas que experimentan. Pónse o foco nas similitudes e diverxencias que se producen na modificación de frasemas a causa das diferenzas socioculturais dos países. Tamén se destaca o seu potencial creativo e lúdico.

Muster in der Phraseologie pódese ler tanto integramente coma por capítulos. Indubidablemente, resultará de gran interese para fraseólogos, pero tamén para aqueles lingüistas, tradutores e lexicógrafos que integren a lingüística de corpus e o estudo de mostras reais de lingua nas súas investigacións. Por unha parte, poderán acceder a unha serie de resultados relevantes sobre a lingua alemá e, por outra, atoparán suxestivas propostas para o estudo da fraseoloxía e da lingua en xeral.

Referencias bibliográficas:

- Fillmore, C. J. (1977). Scenes and Frames Semantics (pp. 55–81). En A. Zampolli (ed.), *Linguistic Structures Processing*. North-Holland.
- Goldberg, A. E. (1995). *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. UCP.
- Lakoff, G. e Johnson, M. (1980/2017). *Metáforas de la vida cotidiana*. Cátedra.
- Traugott, E. C. e Trousdale, G. (2013). *Constructionalization and constructional changes*. Oxford University Press.

Elena Sánchez-López

Universitat d'Alacant

<https://orcid.org/0000-0003-1235-8301>